

Logo Test

Przewodnik i instrukcja

wydanie 1.1

Autorzy:

Anna Grzegory

Bożena Lichocka

Mateusz Szurek

Monika Zielińska-Miętkiewicz

Ilustracje i animacje w wersji interaktywnej:

Marek Duklas

Projekt graficzny:

Dagmara Hasse

Zespół realizacyjny i wydawca:

Learnetic S.A.

<https://www.learnetic.pl/mTalent.pl>

Wydanie 1.1

Gdańsk 2020

Spis treści

Wstęp.....	4
O projekcie, czyli jak powstał projekt <i>LogoTest</i> ?	4
Badania przedprojektowe	5
Opis narzędzia <i>LogoTest</i>	6
Cechy <i>LogoTestu</i>	7
Budowa <i>LogoTestu</i>	8
Artikulacja.....	9
Rozumienie.....	13
Autorzy narzędzia <i>LogoTest</i>	20
Instrukcja do narzędzia <i>LogoTest</i>	20
Aneks	25
Bibliografia	27

Wstęp

Idea profilaktyki jest rozpowszechniana zarówno na gruncie nauk medycznych, jak i psychologicznych, pedagogicznych, a także, od pewnego już czasu, logopedycznych. W logopedii definiuje się ją jako „kształtowanie prawidłowej mowy u dzieci od najwcześniejszego okresu ich życia, dbanie o właściwą stymulację w początkach rozwoju mowy, tak by nie dopuścić do jakichkolwiek zaburzeń w jej rozwoju”¹. W ujęciu szczegółowym rozumiana jest jako „całokształt form organizacyjnych oraz treści, metod, zasad i środków, tworzących spójną strukturę służącą rozpowszechnianiu interdyscyplinarnej wiedzy”².

W profilaktyce logopedycznej, mającej swe źródła w naukach medycznych, można wyróżnić trzy poziomy profilaktyki: pierwotną (pierwszorzędową), wtórną (drugorzędową) i trzeciorzędową.

Do zadań profilaktyki wtórnej (drugorzędowej) należy identyfikacja osób z grupy ryzyka, wykrywanie objawów we wczesnym stadium oraz podejmowanie działań naprawczych, które będą prowadziły do zahamowania dalszego rozwoju zaburzenia. W logopedii do tego rodzaju czynności wykorzystywane są badania przesiewowe, tzw. *skriningi* (ang. *screening* – przesiew). Pozwalają one na wyodrębnienie dzieci z grupy ryzyka wystąpienia zaburzeń mowy i podjęcie niezwłocznej interwencji logopedycznej wobec nich. Systematycznie zbierane dane dotyczące badań przesiewowych mowy potwierdzają coraz wyższy współczynnik występowania problemów logopedycznych u dzieci w wieku przedszkolnym³. W związku z tym badania przesiewowe oraz późniejsza szczegółowa diagnostyka i działania terapeutyczne mogą znacznie przyczynić się do zmniejszenia liczby dzieci z zaburzeniami mowy, w tym z wadami wymowy⁴. Wykrycie wady w młodszym wieku znacznie przyspiesza terapię i pomaga w prawidłowym budowaniu systemu językowego.

O projekcie, czyli jak powstał projekt *LogoTest cz. 1?*

Obecna diagnostyka logopedyczna opiera się najczęściej na wykorzystaniu tradycyjnych narzędzi badawczych (takich jak np. papierowy kwestionariusz obrazkowy). W ostatnich latach ich repertuar stopniowo jest uzupełniany również o programy multimedialne, które wychodzą naprzeciw oczekiwaniom współczesnych odbiorców. W związku z tym autorzy projektu, mając na uwadze:

---

¹ Skorek E. M. (2000), *Z logopedią na Ty. Podręczny słownik logopedyczny*, Kraków.

² Błachnio K. (2001), *Vademecum logopedyczne*, Poznań.

³ Por. Kania J.T. (2001), *Szkice logopedyczne*, Lublin; Jastrzębowska G. (2003), *Stan i perspektywy opieki logopedycznej w Polsce*, w: *Logopedia – pytania i odpowiedzi. Podręcznik akademicki*, t. 1, red. T. Gałkowski, G. Jastrzębowska, Opole; Jeżewska-Krasnodębska E. (2008), *O potrzebie ujednoczenia logopedycznych badań przesiewowych (prowadzonych w przedszkolach i szkołach podstawowych)*, w: *Diagnoza i terapia w logopedii*, t. VII, red. J. Porayski-Pomsta, Warszawa; Michalak-Widera I., Węsierska K. (2012), *Test do badań przesiewowych mowy dla dzieci w wieku przedszkolnym*, Katowice;

Szurek M. (w druku), *Przesiewowe badania mowy jako działania służące identyfikacji dzieci z grupy ryzyka zaburzeń mowy*.

Ostatnie wyniki badań pokazały, że wśród przebadanych dzieci aż u 46,25% zaobserwowano zaburzenia artykulacyjne, a tylko u kilku z nich podjęta została terapia logopedyczna przed wykonaniem badaniem (Szurek (w druku), *Przesiewowe badania mowy jako działania służące identyfikacji dzieci z grupy ryzyka zaburzeń mowy*).

⁴ Por. Emiluta-Rozya D., Mierzejewska H., Atys P. (2004), *Badania przesiewowe do wykrywania zaburzeń rozwoju mowy u dzieci dwu-, cztero-, i sześciolletnich*, Warszawa.

- wysoki poziom występowania wad wymowy wśród dzieci,
  - opinie specjalistów odnoszące się do małej użyteczności niektórych narzędzi diagnostycznych⁵, • lepszy dostęp do narzędzi wspomagających pracę z multimediami⁶,
- postanowili:

1. Podjąć próbę stworzenia pierwszego interaktywnego przesiewowego kwestionariusza logopedycznego.
2. Dokonać jego wstępnej walidacji.
3. Udostępnić narzędzie adekwatnej grupie odbiorczej.
4. Wspólnie z chętnymi do włączenia się w projekt logopedami – rozwijać je (walidacje, standaryzacja użycia itp.), by mogło stać się optymalnym narzędziem służącym do logopedycznych badań przesiewowych dzieci w wieku przedszkolnym.

Badania przedprojektowe

Przed rozpoczęciem prac nad stworzeniem *LogoTestu* autorzy wykonali szereg badań odnoszących się do aktualnych danych na temat:

- sposobów przeprowadzania badań przesiewowych przez logopedów,
- wykorzystywania gotowych narzędzi do przesiewu logopedycznego lub tworzenia własnych,
- analizy użyteczności (UX) wskazanych w wywiadach dotyczących narzędzi diagnostycznych,
- praktycznego wykorzystania narzędzi diagnostycznych,
- skali występowania zaburzeń artykulacji wśród dzieci w wieku przedszkolnym⁷.

Prace nad projektem podzielono na trzynaście etapów – osiem z nich już zakończono, natomiast pięć ostatnich zostanie sfinalizowanych po publikacji narzędzia.

Zaproponowano następujące etapy projektu:

1. Analiza dostępnych na rynku narzędzi, szczegółowe wywiady z logopedami, gromadzenie ich opinii nt. użyteczności (nie warstwy merytorycznej) dostępnych na rynku testów przesiewowych.

⁵ Przeprowadzone badania ankietowe na grupie 200 osób (logopedów i studentów logopedii) miały na celu pozyskanie opinii z 2 obszarów tematycznych: 1) opinii nt. ilustracji używanych w produktach przeznaczonych do profilaktyki, diagnozy i terapii logopedycznej, 2) opinii o dostępnych na rynku narzędziach służących do logopedycznych badań przesiewowych (pytania dotyczyły przede wszystkim użyteczności narzędzi, nie ich warstwy merytorycznej).

⁶ Przykładem może być projekt OSE (zakładający powstanie infrastruktury z szybkim Internetem) lub projekt Aktywna Tablica (Rządowy program rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2017–2019).

⁷ Por. Kania J.T. (2001), *Szkice logopedyczne*, Lublin; Jastrzębowska G. (2003), *Stan i perspektywy opieki logopedycznej w Polsce*, w: *Logopedia – pytania i odpowiedzi. Podręcznik akademicki*, t. 1, red. T. Gałkowski, G. Jastrzębowska, Opole; Jeżewska-Krasnodębska E. (2008), *O potrzebie ujednoczenia logopedycznych badań przesiewowych (prowadzonych w przedszkolach i szkołach podstawowych)*, w: *Diagnoza i terapia w logopedii*, t. VII, red. J. Porayski-Pomsta, Warszawa; Michalak-Widera I., Węsierska K. (2012), *Test do badań przesiewowych mowy dla dzieci w wieku przedszkolnym*, Katowice; Szurek M. (w druku), *Przesiewowe badania mowy jako działania służące identyfikacji dzieci z grupy ryzyka zaburzeń mowy*.

2. Badania opinii logopedów i studentów logopedii (ankiety i formularze z pytaniami otwartymi nt. preferowanego stylu ilustracji w narzędziach służących do profilaktyki / diagnozy / terapii logopedycznej).
3. Zaprojektowanie pierwszej wersji kwestionariusza.
4. Tworzenie ilustracji i innych treści graficznych zgodnych ze scenariuszem autorskim.
5. Walidacja (sprawdzanie rozpoznawalności ilustracji) – zbadanie czy dzieci w określonej grupie wiekowej nazywają obrazki zgodnie z założeniem autorów (materiał obrazkowy w trzech etapach był wysyłany do wybranych placówek w województwach: pomorskim, podkarpackim, mazowieckim, kujawsko-pomorskim i łódzkim; przebadano łącznie ponad 300 dzieci w wieku przedszkolnym).
6. Modyfikacje ilustracji według zebranych i przeanalizowanych uwag.
7. Techniczna realizacja narzędzia w wersji 1.0.
8. Publikacja narzędzia na udostępnionej przez firmę *Learnetic* platformie *mTalent*.
9. Udostępnienie narzędzia logopedom chętnym do współpracy przy projekcie.
10. Testy użytkowe narzędzia (udostępnienie materiału na testy użyteczności interfejsu).
11. Zbieranie opinii od logopedów i innych użytkowników nt. użyteczności produktu.
12. Modyfikacje techniczne oraz dotyczące użyteczności według zebranych uwag.
13. Publikacja narzędzia w zaktualizowanej (wyższej) wersji – ten etap jest ponawiany każdego roku⁸.

Opis narzędzia *LogoTest* cz. 1

LogoTest to wygodne, podręczne narzędzie wspomagające pracę logopedów⁹ w zakresie wykonywanych przez nich działań z obszaru profilaktyki logopedycznej. Narzędzie wychodzi naprzeciw oczekiwaniom logopedów dotyczącym sposobu przeprowadzania przesiewowego badania logopedycznego¹⁰.

Z badań ankietowych wynika, że większość doświadczonych specjalistów wykonując badania przesiewowe (np. w placówkach oświatowych), nie wspomaga się żadnymi narzędziami diagnostycznymi (badanie przesiewowe opiera się jedynie na analizie mowy spontanicznej). Niektórzy

---

⁸ 2018 – *LogoTest* cz. 1 (kwestionariusz do badań przesiewowych mowy dla dzieci 3-6), 2019 – *LogoTest* cz. 2 (kwestionariusz ruchomości artykulatorów), 2020 – *AfaTest* oraz uzupełnienie części dotyczącej badania rozumienia w narzędziu *LogoTest* cz. 1 o materiały dla dzieci starszych.

⁹ Choć nie jest to jedyna grupa zawodowa, która może posługiwać się tym narzędziem. Mogą z niego korzystać także m.in. nauczyciele i rodzice (przebywający z dzieckiem na co dzień, obserwujący jego rozwój, postępy i porównujący go do grupy rówieśniczej), a także pracownicy służby zdrowia.

¹⁰ W przeprowadzonych badaniach ankietowych najczęściej wskazywaną przez logopedów cechą była „szybkość wykonania badania i poręczność narzędzia”.

korzystają z samodzielnie przygotowanych testów bądź używają narzędzi do badań przesiewowych dostępnych na rynku¹¹.

Przesiewowe badanie logopedyczne wykonane z użyciem *LogoTestu* pozwala na rozpoznanie nieprawidłowo realizowanej głoski i w przypadku wystąpienia nienormatywnych realizacji skierowanie na szczegółowe badanie do logopedy, który podczas specjalistycznej diagnozy potwierdzi, bądź wykluczy występowanie zaburzenia mowy. Narzędzie zatem nie odpowiada na pytania „Czy dziecko ma wadę wymowy?” i „Jaką wadę wymowy ma dziecko?”.

Cechy *LogoTestu*

- **profesjonalny** – przygotowany przez logopedów mających szeroką wiedzę teoretyczną i bogate doświadczenie (m.in. w pracy z technologiami edukacyjnymi);
- **sprawdzony** – na każdym etapie powstawania narzędzia odbyły się walidacje przeprowadzone wśród adekwatnych grup, podczas których weryfikowano zgodność założeń autorów ze spostrzeżeniami użytkowników;
- **współczesny** – wychodzący naprzeciw oczekiwaniom współczesnych odbiorców;
- **aktualny** – ilustracje zastosowane w narzędziu przedstawiają przedmioty, które znajdują się w najbliższym otoczeniu dzieci;
- **uniwersalny** – po walidacji usunięto z kwestionariusza ilustracje posiadające regionalne nazwy (np. „kapie” w różnych regionach nazywane inaczej, m.in. „ciapy”, „laczki”);
- **multimedialny** – każdą ilustrację uatrakcyjnia ukryta animacja z dźwiękiem, którą dziecko może uruchomić, klikając na obrazek; dzięki temu animacje mogą być wykorzystane także w późniejszej zabawie lub terapii logopedycznej (np. podczas wywoływania lub utrwalania niektórych głosek);
- **interaktywny** – przy każdej ilustracji znajdują się przyciski dla osoby badającej – dzięki nim można bardzo łatwo, bez konieczności robienia notatek w trakcie badania, oznaczać poprawność wymowy dziecka, a raport przedstawiający wynik testu jest dostępny do wydrukowania na ostatniej stronie danej sekcji (w raporcie można uwzględnić także dane dziecka);
- **podręczny i poręczny** – test został przygotowany tak, by działał na wszystkich urządzeniach (tabletach, smartfonach, komputerach); można mieć go zawsze przy sobie i użyć wtedy, gdy jest potrzebny, bez konieczności noszenia teczek z ilustracjami;
- **online i offline** – do korzystania z *LogoTestu* nie potrzeba stałego dostępu do Internetu – można (po zainstalowaniu specjalnej aplikacji) skorzystać z opcji offline;

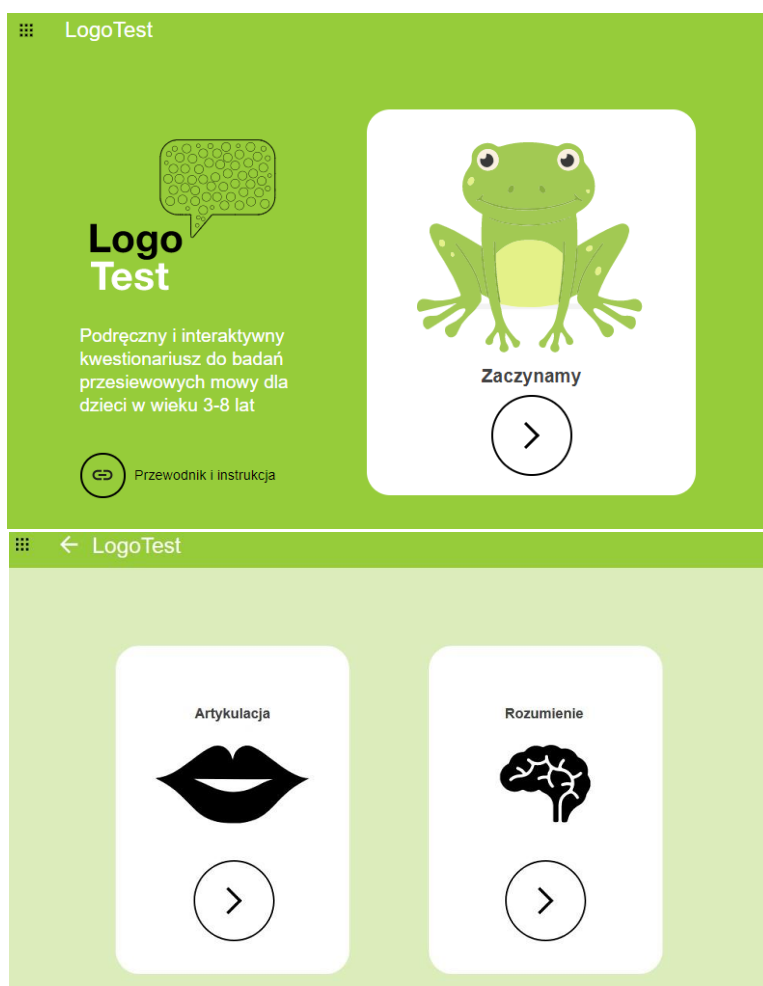
---

¹¹ Najczęściej wskazywanym narzędziem używanym w przesiewach logopedycznych był *Test do badań przesiewowych mowy dla dzieci w wieku przedszkolnym* autorstwa I. Michalak-Widery i K. Węsierskiej.

- **rzetelny** – aby zachować warunki standaryzacji narzędzia (ujednoliconego sposobu posługiwania się nim), do *LogoTestu* dołączono instrukcję oraz szereg dokumentów;
- **aktualizowany** – obecnie została opublikowana wersja 1.0, jeśli jednak w trakcie używania *LogoTestu* okaże się, że wymaga on ulepszeń lub modyfikacji, zostaną one wprowadzone, opublikowane i oznaczone nową wersją, by użytkownicy mieli zawsze dostęp do wersji najbardziej aktualnej;
- **bezpłatny** – każdy logopeda po zalogowaniu może korzystać z *LogoTestu* bezpłatnie¹².

Budowa *LogoTestu*

LogoTest to narzędzie, w którym znajduje się materiał obrazkowy umożliwiający szybkie przeprowadzenie przesiewowego badania nadawania i odbioru mowy (tj. artykulacji i rozumienia).

Część dotycząca artykulacji zawiera materiał obrazkowy podzielony ze względu na wiek

¹² Autorzy dziękują firmie *Learnetic* za udostępnienie swojej platformy *mTalent.pl* na potrzeby projektu oraz nieoceniony wkład techniczny.

(w narzędziu znajdują się, odpowiednio, ilustracje dla dzieci trzy-, cztero-, pięcio- i sześćoletnich).

Artykulacja

Artykulacja

W celu przeprowadzenia przesiewowego badania nadawania mowy autorzy testu przygotowali zestawy obrazków, które zostały odpowiednio dopasowane do wieku badanych dzieci. Ilustracje zostały dobrane tak, by przedstawiały przedmioty, które dziecko w danej grupie wiekowej powinno umieć rozpoznać i wymówić ich nazwy w sposób poprawny. Celem przeprowadzenia testu jest zatem sprawdzenie, czy wymowa dziecka nie obiega od normatywnej realizacji.

Dla poszczególnych grup wiekowych zaproponowano poniższy dobór ilustracji:

1. **Dzieci trzyletnie** – głoski *k, g, t, d, p, b, w, f, m, n, l, h (ch), j* oraz głoski szeregu ciszącego, tj.: **ź, ć, ś, dź**:

miś, buty, kot, jajko, ślimak, woda, lew¹³, guziki, pociąg, dzik, duch, balon.

---

¹³ Wym. [lef].

Przykładowe ilustracje dla dzieci trzyletnich:

2. **Dzieci czteroletnie** – materiał zawiera obrazki przygotowane dla dzieci trzyletnich (głoski: *k, g, t, d, p, b, w, f, m, n, l, h (ch), j* oraz głoski szeregu ciszącego) oraz dodatkowe ilustracje, których nazwy zawierają nagromadzenie głosek szeregu syczącego, tj.: **s, z, c, dz**: **s**anki, **p**asek, **z**amek, **w**ózek, **c**ebula, **k**łoczek, **d**zwonek, **p**ę**d**zelek.

Przykładowe ilustracje dla dzieci czteroletnich:

3. **Dzieci pięcioletnie** – materiał zawiera obrazki przygotowane dla dzieci trzyletnich (głoski: *k, g, t, d, p, b, w, f, m, n, l, h (ch), j* oraz głoski szeregu ciszącego) i czteroletnich (głoski szeregu syczącego) oraz dodatkowe ilustracje, których nazwy zawierają nagromadzenie głosek szeregu szumiącego, tj.: **sz, ż, cz, dż**: **s**zalik, **k**os**z**yk (**k**osz), **j**e**ż**¹⁴, **ż**aba, **w**ę**ż**e, **c**zapka, **k**lucze, **d**żem.

Przykładowe ilustracje dla dzieci pięcioletnich:

4. **Dzieci sześćioletnie** – materiał zawiera obrazki przygotowane dla dzieci trzyletnich (głoski: *k, g, t, d, p, b, w, f, m, n, l, h (ch), j* oraz głoski szeregu ciszącego), czteroletnich (głoski szeregu syczącego) i pięcioletnich (głoski szeregu szumiącego) oraz dodatkowe ilustracje, których nazwy zawierają nagromadzenie **głoski r** (występującej w wyrazie w różnym otoczeniu fonetycznym: z samogłoską, w połączeniu z inną spółgłoską oraz różnicowanej z głoską *l*): **r**yba, **p**ar**as**ol, **k**re**d**ki, **b**ie**d**ronka, **s**er.

Przykładowe ilustracje dla dzieci sześćioletnich:

---

¹⁴ Wym. [jɛš].

W tej części kwestionariusza testy dla wszystkich grup wiekowych przeprowadza się w taki sam sposób – dziecko ma za zadanie odpowiedzieć na pytanie „Co to jest?” (nazywając tym samym przedstawioną ilustrację), które można odtworzyć klikając na ikonę .

W teście sprawdzana jest poprawność artykulacyjna, w związku z tym w przypadku, gdy dziecko nie nazwie obrazka (ponieważ nie będzie znało jego nazwy), logopeda powinien wypowiedzieć nazwę i poprosić o jej powtórzenie.

Przy każdej ilustracji znajdują się również dwa przyciski (z kropką i pusty) dla osoby diagnozującej. Diagnosta używa ich w celu zaznaczenia, czy wszystkie głoski w wyrazie zostały wypowiedziane poprawnie.

Przycisk z kropką – wyraz wymówiony prawidłowo.

Przycisk pusty (bez kropki) – wyraz wymówiony nieprawidłowo.

Przyciski celowo nie zostały opisane jako np. *poprawne/niepoprawne* lub *dobrze/źle*, nie zastosowano także żadnych wyróżników kolorystycznych (np. *zielony – dobrze, czerwony – źle*), aby w trakcie badania dziecko nie czuło się oceniane.

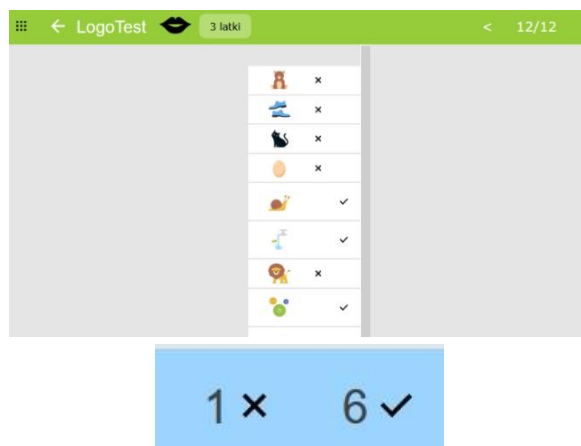
Dodatkowo, z tego samego względu, jeśli diagnosta nie zaznaczy żadnego przycisku, w raporcie końcowym dana odpowiedź zostanie zakwalifikowana jako nieprawidłowa.

Kliknięcie przez osobę diagnozującą przycisku bez kropki (wymowa nieprawidłowa) może oznaczać np.:

- substytucję głóskei (nienormatywną w stosunku do wieku dziecka),
- zdeformowaną wymowę głóskek (np. wymowę boczną, wymowę międzyzębową),
- opuszczenie głóskei w wyrazie (jednej lub kilku).

Wykaz odpowiedzi udzielonych przez dziecko jest dostępny w raporcie końcowym, który tworzy się na bieżąco w czasie przeprowadzania testu przy pomocy programu *protokół badania*. Raport znajduje się na ostatnim ekranie w zbiorze obrazków dla danej grupy wiekowej.

Przykład raportu:

Ilustracje, które zostały wykorzystane podczas testu są przedstawione w zbiorze miniatur. Przy każdej ilustracji, zgodnie z zaznaczaniem odpowiedniego przycisku przez diagnostę, znajduje się notatka, w której widoczne jest, czy dziecko wypowiedziało dany wyraz poprawnie. Pod zestawem umieszczono podsumowanie: liczbę realizacji błędnych i prawidłowych.

Do każdego raportu można dołączyć dane dziecka – imię i nazwisko. Dodatkowym ułatwieniem dla diagnosty jest możliwość wydrukowania wygenerowanego raportu końcowego. Żeby wydrukować raport należy wcisnąć na stronie przycisk „drukuj”.

 The image shows two screenshots of the report form. The left screenshot shows empty input fields for "Imię dziecka" and "Nazwisko dziecka", and two buttons: "ANULUJ" (green) and "DRUKUJ" (blue). The right screenshot shows the same form with the name "Ania" entered in the "Imię dziecka" field and "Grzegory" entered in the "Nazwisko dziecka" field. The "ANULUJ" and "DRUKUJ" buttons are also present.

	NIEPRAWIDŁOWA	CZAS
MIS	0	1m 53s
BUTY	0	3s
KOT	0	3s
JAJO/JAJKO	0	4s

Jeśli diagnosta nie posiada dostępu do drukarki, może pobrać gotowy arkusz *Podsumowanie badania* ze strony <http://www.logotest.pl>

Rozumienie

Rozumienie

Narzędzie *LogoTest* zawiera także materiał, przy pomocy którego można zbadać rozumienie prostych komunikatów kierowanych do dziecka.

Od 2020 roku ta część również jest podzielona na dwie części ze względu na wiek badanego dziecka, w części dla dzieci młodszych znajdują się ilustracje mniej skomplikowane, zaś w części dla dzieci starszych ilustracje są scenkami o nieco wyższym stopniu abstrakcji.

Wiek: **3-6**.

W tej części narzędzia zamieszczono trzy ilustracje, na których przedstawiono różne rozmieszczenie przedmiotów i zwierząt (na 2. obrazku umieszczono elementy, których nazwy zawierają trudniejsze głoski, a ich wymowa może być dla dziecka trudna; ten ekran może być opcjonalny dla dzieci młodszych). Na tym etapie diagnosta zadaje dziecku 3 pytania lub wydaje polecenia, na które badany musi zareagować, wskazując odpowiedni fragment ilustracji lub odpowiadając na pytanie.

Dla poszczególnych grup wiekowych zaproponowano poniższy dobór ilustracji:

1. **Ilustracja I – dzieci trzyletnie:** na ilustracji przedstawiono wyłącznie te obrazki, które podczas walidacji zostały poprawnie nazwane przez wszystkie badane trzylatki. Zadanie dziecka polega na wskazaniu konkretnych elementów obrazka (*Pokaż balon. Pokaż ogon kota*).

2. **Ilustracja II (opcjonalna) – dzieci cztero-, pięcio- i sześćoletnie:** przy pomocy tej ilustracji można sprawdzić u dziecka zarówno umiejętność wskazywania konkretnych przedmiotów (*Pokaż misia. Pokaż balon*), jak i posługiwania się czasownikami (*Co robi miś? Co robi kot?*), a także percepcję wzrokową i spostrzegawczość (*Które zwierzę jest odwrócone do góry nogami? Co tu nie pasuje?*).

3. **Ilustracja III – dzieci cztero-, pięcio- i sześciolatek:** druga ilustracja dedykowana do pracy ze starszymi dziećmi jest przeznaczona do sprawdzania wielu aspektów rozumienia – np. rozpoznawania kolorów, określania położenia poszczególnych elementów obrazka, wskazywania relacji przestrzennych itp.

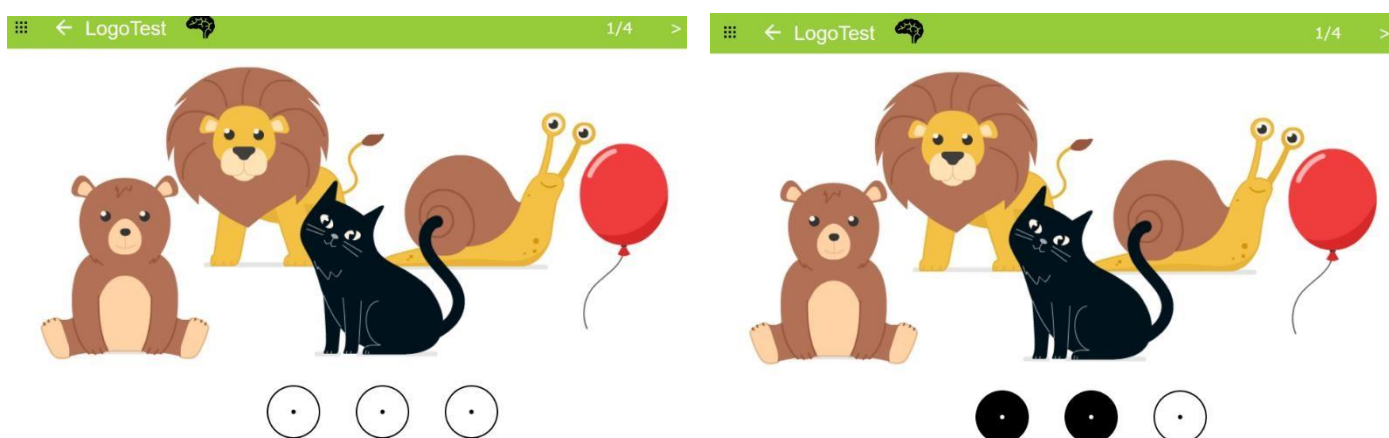
Poszczególnym grupom wiekowym zaproponowano różne pytania, np.:

- *Pokaż zwierzęta, które są za zamkiem (dla pięcioletków).*
- *Pokaż na obrazku zwierzę, które jest w takim samym kolorze jak kredka (dla pięcioletków).*
- *Wskaż zwierzęta, które są najwyżej na tym obrazku, a następnie wskaż zwierzę, które ma nakrycie głowy (dla sześciolateków).*

Przy każdej z trzech ilustracji znajdują się również **trzy przyciski** dla osoby diagnozującej. Diagnosta używa ich do zaznaczenia odpowiedzi udzielonych przez dziecko – za każdą poprawnie udzieloną odpowiedź (poprawne wskazanie) diagnosta klika jeden przycisk. Kliknięcie wszystkich przycisków oznacza, że dziecko na wszystkie pytania/polecenia udzieliło poprawnej odpowiedzi.

Podczas pracy ze starszymi dziećmi autorzy sugerują korzystanie ze wszystkich trzech ilustracji – dzięki temu diagnosta zbierze więcej informacji nt. umiejętności językowych dziecka, jego sposobu wypowiedzania się itd. Natomiast do wyciągnięcia podstawowych wniosków odnośnie do poziomu rozumienia wystarczy przeprowadzenia badania przy użyciu jednej, adekwatnej do wieku dziecka, ilustracji.

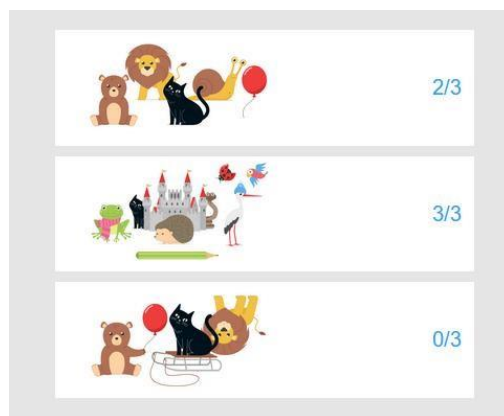

Podobnie jak w części *artykulacja*, wykaz odpowiedzi udzielonych przez dziecko jest dostępny w raporcie końcowym, który jest tworzony na bieżąco w czasie przeprowadzania testu. Raport znajduje się na ostatnim ekranie.

Przy każdej ilustracji ukazany pokazany wynik punktowy – liczba pytań/poleceń, na które dziecko udzieliło poprawnych odpowiedzi.

Do każdego raportu można dołączyć dane dziecka – imię i nazwisko. Dodatkowym ułatwieniem dla diagnosty jest możliwość wydrukowania wygenerowanego raportu końcowego. Żeby wydrukować raport należy wcisnąć na stronie przycisk „drukuj”. Jeśli diagnosta nie posiada dostępu do drukarki, może pobrać ze strony <http://www.logotest.pl> kartę *Podsumowanie badania*.

Wiek: **7-8**.

W tej części narzędzia zamieszczono również trzy ilustracje (dwie podobne i jedną opcjonalną), na których przedstawiono różne rozmieszczenie przedmiotów. Na tym etapie diagnosta zadaje dziecku pytania lub wydaje polecenia, na które badany musi zareagować, wskazując odpowiedni fragment ilustracji, odpowiadając na pytanie lub wykonując polecenie.

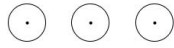
- Ilustracja I – dzieci **siedmioletnie**: celem analizy tej ilustracji (scenki) jest sprawdzenie logicznego rozumowania poprzez budowanie konstruktu zdaniowego, posługując się wzorcem, czyli przez analogię. LogoTest w tej części sprawdza również zasób słownika czynnego i biernego dziecka, umiejętność radzenia z podwójnym poleceniem, reakcję słuchową i umiejętność narracji.

- Ilustracja II – dzieci **ośmioletnie**: ta ilustracja tematycznie nawiązuje do poprzedniej (siedmiolatki), ale zawiera znacznie więcej elementów i bada następujące umiejętności: wnioskowanie na podstawie definiowanego pojęcia, stosunki przestrzenne wplecione w tok narracyjny, zasób słownikowy czynny i bierny oraz reakcje słuchowe na podstawie rymowanki.

- Ilustracja III (opcjonalna) – dzieci **siedmio-** i **ośmioletnie**: ta część LogoTestu doprecyzowuje informacje. Zasugerowane polecenia sprawdzają spostrzeżenie, wiedzę ogólną dziecka, między innymi interpretację przysłowia oraz analizę wyrazową i syntezę głoskową. Diagnosta może konstruować też własne pytania, które nasuną się w trakcie badania.

Ekrany do części Rozumienie 7-8:

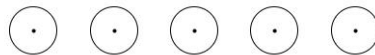
LogoTest 1/4

LogoTest < 2/4

LogoTest < 3/4

LogoTest WYNIKI < 4/4

- 0/3
- 0/3
- 0/5

Co należy odnotować osobno poza ekranem raportu?

Nie wszystkie ważne informacje mogą być automatycznie umieszczone w raporcie końcowym – niektóre istotne uwagi logopeda powinien umieścić samodzielnie w notatce do badania, np.:

- spostrzeżenia o trudnościach w nazywaniu ilustracji – jeśli dziecko ma kłopoty ze spontanicznym nazywaniem ilustracji (więcej niż w pojedynczym przypadku) może to sygnalizować o jego ubogim zasobie słownikowym (ilustracje zastosowane w kwestionariuszu *LogoTest* przeszły bowiem bardzo szczegółową, trzyetapową walidację przeprowadzoną na grupie ponad 300 przedszkolaków z 5 województw, a w teście umieszczono jedynie te ilustracje, które były nazwane zgodnie z intencją autorów niniejszego narzędzia przez co najmniej 90% badanych dzieci). W części badającej rozumienie u siedmio- i ośmiolatków ilustracje były weryfikowane w trakcie bieżącej pracy logopedycznej.¹⁵
- spostrzeżenia diagnosty nt. sprawności narządów artykulacyjnych – np. ruchomość języka, ocena oddychania itp.

Miejsce na wpisanie tych spostrzeżeń przygotowano w *Podsumowaniu badania*. Podsumowanie badania jest dokumentem przeznaczonym dla diagnosty. Informację o wyniku badania (krótką interpretację) dla rodzica / opiekuna dziecka można również podać w skrótowej formie w *Dyplomie dla dziecka – podziękowaniu za udział w badaniu* (dyplom jest dostępny w dwóch wersjach kolorystycznych, posiada miejsce do wpisania imienia dziecka oraz informacji dla rodziców po badaniu, jeśli np. badanie odbyło się w przedszkolu).

Powyższe dokumenty są dostępne w aneksie do niniejszego poradnika lub na stronie:

<http://www.logotest.pl/o-projekcie>

---

¹⁵ SP z Oddziałami Integracyjnymi nr 41 im. Żołnierzy AK Grupy Bojowej „Kybar”, Warszawa

Autorzy narzędzia LogoTest cz. 1 i 2

Anna Grzegory

- logopeda,
- glottodydaktyk,
- terapeutka dysleksji,
- nauczycielka nauczania początkowego,
- trenerka edukacyjna, • dyrektor Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,
- nauczyciel dyplomowany z wieloletnim doświadczeniem pracy w szkołach podstawowych z oddziałami integracyjnymi.
- Założyła i administruje specjalistyczne blogi edukacyjne dla nauczycieli, rodziców i uczniów.

W 2010 roku nagrodzona tytułem Innowacyjnego Nauczyciela Roku oraz Lidera w Edukacji. Współpracuje z uczelniami wyższymi, portalami i wydawnictwami edukacyjnymi. Autorka wielu publikacji nt. wykorzystania technologii w terapii i metod pracy z dziećmi młodszymi.

Mateusz Szurek

- neurologopeda,
- językoznawca,
- glottodydaktyk,
- nauczyciel akademicki,
- członek Polskiego Towarzystwa Logopedycznego,
- posiada certyfikat umiejętności praktycznych z zakresu audiologii,
- logopeda-praktyk, na co dzień prowadzi diagnozę i terapię logopedyczną oraz neurologopedyczną dzieci i dorosłych,
- autor publikacji naukowych z zakresu logopedii.

Monika Zielińska-Miętkiewicz

- neurologopeda,
  - językoznawca,
  - nauczyciel akademicki
  - trener
  - manager produktu
- Pracowała dla:
- Young Digital Planet (autorka i manager serii *eduSensus LOGOPEDIA*),
  - LEARNETIC (autorka i manager serii edukacyjno-terapeutycznej mTalent (mTalent.pl)
  - WSIP i ORKE (autorka szkoleń),
  - Nowej Ery (treści multimedialne do podręczników 1-3, np. *Elementarz Odkrywców*),
  - Trefl (logopedyczne gry planszowe i karciane) oraz innych podmiotów związanych z branżą edukacyjną i terapeutyczną.
- Ma na swoim koncie ponad 50 produktów, które od wielu lat sprawdzają się w codziennej pracy terapeutycznej. Autorka tekstów logopedycznych dla dzieci, np. Logo-rymy, Orto-rymy, Wyliczniki logopedyczne (cz. 1 i 2), Wyliczniki SY-LA-BO-WE i inne.

oraz

Bożena Lichocka

Nauczyciel dyplomowany, logopeda, pedagog specjalny. Cechuje ją holistyczne traktowanie problemu dziecka. Współpracuje z innymi logopedami w ramach cyklicznych spotkań warsztatowych oraz innymi specjalistami w ramach zespołu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Stale poszukuje i doskonali swój warsztat zawodowy. Jest współautorką wirtualnego kącika logopedycznego dla Rodziców.

Instrukcja do narzędzia *LogoTest*

1. Zapoznanie się – przedstaw się dziecku i wyjaśnij, na czym będzie polegało badanie.
2. Pre-test – zapoznanie z narzędziem – zaprezentuj dziecku losowe ilustracje (dopasowane do jego wieku) z *LogoTestu* i wyjaśnij, że po każdej odpowiedzi ty wybierzesz jeden z przycisków, a dziecko może uruchomić animację i dźwięk (zaprezentuj działanie animacji).
3. Badanie właściwe:
  - A. Rozpocznij badanie ROZUMIENIA:
    - a) wybierz ilustrację zgodną z wiekiem dziecka;
    - b) wypowiedz polecenie (np. *Pokaż balon*);
    - c) zaznacz odpowiedź – jeśli dziecko:
      - a. wskaże poprawnie – wciśnij jeden (dowolny) z dwóch przycisków na ekranie;
      - b. nie wskazuje poprawnie, wskazuje błędnie lub zdaje pytania – nie wciskaj żadnego z przycisków;
    - d) postępuj tak samo w przypadku pozostałych poleceń;
    - e) nie naprowadzaj dziecka na poprawną odpowiedź;
    - f) nie powtarzaj polecenia;
    - g) po zakończonym badaniu przejdź do strony raportu; jeśli nie wszystkie przyciski przy adekwatnej do wieku ilustracji są wciśnięte – ta część badania nie jest zaliczona; aby ta część była zaliczona, muszą być wciśnięte wszystkie przyciski;
    - h) wydrukuj raport lub uzupełnij podsumowanie badania (wpisz dane do *Podsumowania badania* i oznacz znakiem „+” w części ROZUMIENIE, jeśli część jest w całości zaliczona; w przeciwnym wypadku – wpisz znak „-”; możesz także wypełnić to pole dowolnymi notatkami).

Wiek	Ilustracja	Polecenia/pytania
3		<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Pokaż balon.</i> 2. <i>Pokaż misia i kota.</i> 3. <i>Pokaż ogon kota.</i>

4, 5, 6		<p>4-latki</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pokaż zwierzę, które ma kolce. 2. Pokaż na tym obrazku zwierzęta, które latają. 3. Pokaż zwierzę, które kumka i potrafi skakać. <hr/> <p>5-latki</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pokaż zwierzęta, które stoją za zamkiem. 2. Pokaż na obrazku zwierzę, które jest w takim samym kolorze jak kredka leżąca przed zamkiem. 3. Pokaż zwierzę, które ma na sobie coś różowego. <hr/> <p>6-latki</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wskaż na tym obrazku zwierzęta, które są najwyżej. 2. Pokaż zwierzę, które jest nad kredką, potem wskaż zwierzę, które ma nakrycie głowy. 3. Wskaż zwierzęta, w kolorze innym niż biały i czarny.
4, 5, 6 (opcjonalne)		<p>Ilustracja opcjonalna, nie wchodzi w zakres LogoTestu, doprecyzowuje informacje – diagnosta wybiera pytania adekwatne do wieku.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Co robi miś? (wszystkie grupy wiekowe) 2. Co robi kot? (wszystkie grupy wiekowe) 3. Kto trzyma balon? (wszystkie grupy wiekowe) 4. Które zwierzę jest odwrócone? (Co tu nie pasuje?) (4-, 5-, 6-latki) 5. Ile jest zwierząt na obrazku? (5-, 6-latki)
7		<ol style="list-style-type: none"> 1. Przyjrzyj się ilustracji i dokończ zdania wg wzoru: <ul style="list-style-type: none"> • Duch lata. • Hamak..... • Puchar.....

		<ol style="list-style-type: none"> 2. Pokaż: kożuch, łańcuch , harfę 3. Powtórz szybko za mną: harfa łańcuch kożuch. 4. Jak nazywa się część domu widoczna na ilustracji? Gdzie się najczęściej znajduje? 5. Opowiedz własną historyjkę wykorzystując elementy ilustracji.
8		<ol style="list-style-type: none"> 1. Dokończ zdanie: „Jeśli czegoś nie używaliśmy przez dłuższy czas, mówimy, że nie było nam.....” . 2. Opisz, jak wyglądają przedmioty zgromadzone na strychu i dlaczego prawdopodobnie tam trafiły? 3. Powtórz za mną: Dynia, kapelusz, muchy; uciekaj, bo nadlatują duchy!
8-9 (opcjonalna)		<p><i>Ilustracja opcjonalna. Nie wchodzi w zakres LogoTestu, jednocześnie doprecyzowuje informacje; diagnosta wybiera pytania lub sam je konstruuje.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wskaż i nazwij przedmioty, które nie pasują do gabinetu lekarskiego. Wyjaśnij, dlaczego nie pasują. (7-8 latki) 2. Jak rozumiesz przysłowie: Prawdziwych przyjaciół poznaje się w biedzie (8 latki) 3. Lekarz, to inaczej ..... ?(7-8 latki) 4. Jakie to słowa: o-k-u-l-a-r-y¹⁶; r-e-c-e-p-t-a (7-latki) 5. Posłuchaj i powiedz, które słowo nie pasuje do ilustracji: lekarz, jeź, zegar, wieszak (7-8-latki)

B. Rozpocznij badanie ARTYKULACJI:

a) wybierz wiek dziecka w *LogoTeście*;

b) poproś o nazywanie ilustracji; jeśli zdarzy się, że dziecko nazywa obrazek inaczej niż założono w *LogoTeście*, wypowiedz właściwą nazwę i poproś o jej powtórzenie;

¹⁶ Głoskowanie, nie nazwy liter.

- c) zaznacz odpowiedź –
- jeśli wypowiedź będzie poprawna pod względem artykulacyjnym kliknij przy ilustracji przycisk z KROPKĄ ;
  - jeśli dziecko wypowie nazwę niepoprawnie – wciśnij przycisk BEZ KROPKI (lub nie wybieraj żadnego przycisku – w raporcie ta decyzja będzie tak samo odczytana);
- d) po zakończonym badaniu przejdź do strony raportu; jeśli choć jeden wyraz będzie oceniony przyciskiem **BEZ KROPKI** – ta część badania nie jest zaliczona;
- e) wydrukuj raport lub uzupełnij *Podsumowanie badania*.
6. Wpisz do *Podsumowania badania* informacje o spostrzeżeniach diagnosty, np. uwagi dotyczące sprawności narządów artykulacyjnych (np. ruchomość języka, ocena oddychania itp.), spostrzeżenia o trudnościach w nazywaniu ilustracji (więcej niż jedna), innych zjawiskach zauważonych w trakcie badania (np. zaobserwowana niepełność mówienia, niepokojące zachowania itp.).
7. Podziękuj dziecku za jego pracę i wręcz mu dyplom – zaświadczenie o uczestnictwie w badaniu i podziękowanie. Jest tam miejsce na krótki komentarz dla rodzica / opiekuna dziecka – uzupełnij go, jeśli chcesz.
8. Wpisz w dokumentacji swoje imię i nazwisko. Podpisz się.

Wynik badania jest pozytywny jeśli JEDNOCZEŚNIE:

- w części ROZUMIENIE: wszystkie przyciski do adekwatnej ilustracji zostały przez diagnostę wciśnięte (wszystkie wskazania/ zdania/ odpowiedzi na pytania SĄ poprawne),
- w części ARTYKULACJA wszystkie przyciski wybrane przez diagnostę są przyciskami z KROPKAMI (wszystkie wyrazy wypowiedziane poprawnie),
- diagnosta nie dopisał w *Podsumowaniu badania* żadnych niepokojących spostrzeżeń.

Aneks

Dokumenty te można pobrać również ze strony projektu.

PODSUMOWANIE BADANIA

<h1>LogoTest</h1> 	
Imię i nazwisko dziecka	
Data urodzenia	
ROZUMIENIE	
ARTYKULACJA	
SPRAWNOŚĆ NARZĄDÓW ARTYKULACYJNYCH	
WYNIK	☐ w normie ☐ skierowanie na szczegółowe badanie logopedyczne
<p>..... (data badania)</p> <p>..... (pieczętka / podpis badającego)</p>	

ZGODA RODZICA / PRAWNEGO OPIEKUNA DZIECKA

Zgoda rodzica / prawnego opiekuna dziecka

Wyrażam zgodę / nie wyrażam zgody* na przeprowadzenie przesiewowego badania logopedycznego z udziałem mojego dziecka oraz przetwarzanie danych osobowych na potrzeby powyższego badania.

.....
(imię i nazwisko dziecka)

ur. ....-.....-20... r.
(data urodzenia)

.....
(podpis rodzica / prawnego opiekuna)

* niepotrzebne skreślić

Bibliografia

1. Błachnio K. (2001), *Vademecum logopedyczne*, Poznań
2. Dittfeld B. (2004), *Spróbujmy mówić razem: program profilaktyki logopedycznej (dla przedszkoli, klas kształcenia zintegrowanego i integracyjnego)*, Kraków.
3. Emiluta-Roza D., Mierzejewska H., Atys P. (2004), *Badania przesiewowe do wykrywania zaburzeń rozwoju mowy u dzieci dwu-, cztero-, i sześciolletnich*, Warszawa.
4. Jastrzębowska G. (2003), *Stan i perspektywy opieki logopedycznej w Polsce*, w: *Logopedia – pytania i odpowiedzi. Podręcznik akademicki*, t. 1, red. T. Gałkowski, G. Jastrzębowska, Opole.
5. Jeżewska-Krasnodębska E. (2008), *O potrzebie ujednoczenia logopedycznych badań przesiewowych (prowadzonych w przedszkolach i szkołach podstawowych)*, w: *Diagnoza i terapia w logopedii*, t. VII, red. J. Porayski-Pomsta, Warszawa.
6. Kania J.T. (2001), *Szkice logopedyczne*, Lublin
7. Michalak-Widera I., Węsierska K. (2012), *Test do badań przesiewowych mowy dla dzieci w wieku przedszkolnym*, Katowice.
8. Skorek E. M. (2000), *Z logopedią na Ty. Podręczny słownik logopedyczny*, Kraków.
9. Szurek M. (w druku), *Przesiewowe badania mowy jako działania służące identyfikacji dzieci z grupy ryzyka zaburzeń mowy*.
10. Węsierska K. (2013), *Opieka logopedyczna w przedszkolu: profilaktyka, diagnoza, terapia*, Toruń.
11. Węsierska K. (red.) (2012), *Profilaktyka logopedyczna w praktyce edukacyjnej. Tom 1*, Katowice.
12. Węsierska K., Moćko N. (red.) (2013), *Profilaktyka logopedyczna w praktyce edukacyjnej. Tom 2*, Katowice.